

under the appropriate angle, the mutual acquaintance with composed portfolios of materials suitable for developing the positive mindset of educators and students. Modern educational technology – presentations, commercials, work with sites, blogs are discussed with interest.

The development of positive thinking of the teacher in the system of postgraduate education is further reflected in the work with students. Using progressive experience, teachers create their projects, programs, media technologies, pedagogical models for the formation of a successful learner that is always focused on the success of the designs in itself, the desire of self-improvement, self-education, to think about the different profiles of the person – I am a man, I am a member of the family, I am a pupil of my school, I am a resident of my native land, I am a citizen of Ukraine, etc. In the article the findings and prospects for further study of the problem are outlined.

Key words: *thinking, positive thinking, developing positive thinking among teachers, system of pedagogical postgraduate education, self-concept, theoretical bases, practical approaches, types of work and modern educational technologies, successful person, joint operation.*

УДК 378.011.3-051:613.8

Володимир Дручик

Приватний вищий навчальний заклад
«Академія рекреаційних технологій і права»
Orcid iD 0000-0003-3073-8973

ПРО РОЗВИТОК ДОСВІДУ СТУДЕНТІВ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ

У статті схарактеризовано особливості розвитку досвіду студентів щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій у процесі практичної діяльності зі старшокласниками.

Проаналізовано заходи в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в галузі здоров'язбереження, а саме: роботу Школи майбутнього вчителя фізичної культури, ділові ігри, студентську наукову роботу, педагогічну практику та волонтерську діяльність у сфері здоров'язбереження.

Ключові слова: *підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, здоров'язбережувальні технології, практична діяльність, старшокласники, погіршення здоров'я, виховний процес.*

Постановка проблеми. Соціально-економічні перетворення в українській державі та гостра необхідність у здоровій нації актуалізують потребу суспільства в якісній професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури як цілісної педагогічної системи, функціонування якої передбачає створення умов для оволодіння студентами професійно орієнтованими знаннями, уміннями й навичками, які дозволять упроваджувати здоров'язбережувальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах. З позицій сьогодення здоров'язбережувальні освітні технології складають технологічну основу здоров'язбережувальної педагогіки, яка є однією з найперспективніших освітніх систем XXI століття.

Зміни в суспільстві, що продукують процеси реформування освітньої галузі країни, вважає Г. Панченко, «визначають нові пріоритетні напрями професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Особливого значення набуває спрямованість професійної підготовки на діяльність зі здоров'язбереження учнів загальноосвітніх шкіл» [6, 86]. Головною проблемою перебудови вищої школи, як зазначає В. Омеляненко, є «підвищення якості підготовки кадрів на підставі науково-обґрунтованого визначення змісту навчання й упровадження в навчальний процес ефективних форм і методів його вдосконалення, які забезпечують сучасний рівень загальнонаукових і професійних компетенцій студентів» [5, 79]. У зв'язку з цим педагоги-науковці, викладачі-методисти та фахівці з фізичної культури ведуть інтенсивні пошуки нового змісту, форм і методів підвищення якості підготовки вчительських кадрів з фізичного виховання, діяльність яких плідно впливатиме на забезпечення й розвиток фізичного, психічного і духовного здоров'я підростаючого покоління.

Актуальність і доцільність дослідження проблеми зумовлені також необхідністю подолання суперечностей, які виникають між: зростанням попиту на висококваліфікованих учителів фізичної культури й недостатнім рівнем сформованості готовності випускників до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі; суспільними вимогами до здоров'язбереження учнів старшої школи й готовністю майбутніх учителів фізичної культури до такої діяльності; потребою майбутніх учителів фізичної культури до оволодіння здоров'язбережувальними технологіями у старшій школі й недостатньою розробкою шляхів ефективної підготовки студентів в умовах вищих навчальних закладів. Зазначені суперечності та власний досвід викладацької діяльності указують на необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі, одним із яких є розвиток досвіду студентів щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій у процесі практичної діяльності зі старшокласниками.

Мета статті – охарактеризувати особливості розвитку досвіду студентів щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій у процесі практичної діяльності зі старшокласниками.

Виклад основного матеріалу. Аналіз статистичних даних останніх років свідчить, що зберігаються тенденції до погіршення здоров'я й фізичної підготовленості дітей та учнівської молоді. Так О. Болотіна вказує, що «майже 90 % дітей, учнів та студентів мають відхилення в стані здоров'я, 50 % – незадовільну фізичну підготовку» [1, 6]. За даними О. Микитюк і О. Шиян, «лише 10–15 % старшокласників, а пізніше й студентів, мають високий рівень фізичного здоров'я; 10 % – вищий за середній; до 30 % – середній; 25 % – нижчий за середній та решта учнів – низький рівень фізичної розвиненості» [4, 23]. Л. Демінська відмічає, що «у

дітей дошкільного та шкільного віку зростає кількість захворювань, пов'язаних із порушенням функцій опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи, збільшилася кількість дітей із надмірною вагою» [2, 23].

Перш за все, це можна пояснити такою системою фізичного виховання населення, що не відповідає сучасним вимогам. Серед основних причин цієї кризи варто відзначити, як указує В. Кравченко, знецінення соціального престижу фізичної культури, спорту, здорового способу життя, мінімальну соціально оздоровчу цінність фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах [3, с. 100]. *Л. Демінська вважає, що погіршення стану здоров'я учнів пов'язано, у тому числі, і з результатами «низької функціональної грамотності педагогів і батьків із питань збереження та зміцнення здоров'я» [2, 23], і що саме здоров'язбережувальні технології «створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі, а також вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних норм), відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям дитини» [2, 24].*

Для виявлення сучасного стану підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі нами було проведено анкетування студентів вищих навчальних закладів, у якому взяли участь 465 осіб. Респондентами були студенти Бердянського державного педагогічного університету, Запорізького національного університету, Волинського національного університету, Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна», Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Аналіз відповідей свідчить про те, що значна кількість респондентів (71,66 %) переконливо вважає, що в сучасний період доцільно здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі (рис. 1) і лише 14,85 % студентів вважають, що здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури в цьому напрямі не доцільно.

На жаль, лише 17,67 % студентів володіють знаннями щодо змісту здоров'язбережувальних технологій, які впроваджуються в роботу зі старшокласниками, та частково володіють цими знаннями 62,17 % студентів, не володіють цими знаннями 12,7 % студентів.

На нашу думку, основний результат підготовки майбутніх учителів фізичної культури маємо розглядати не тільки в наявності у випускників фундаментальних знань у різних галузях науки, високого рівня володіння професійними вміннями, але й певної готовності бути конкурентоспроможною особистістю та здійснювати здоров'язбережувальну діяльність.

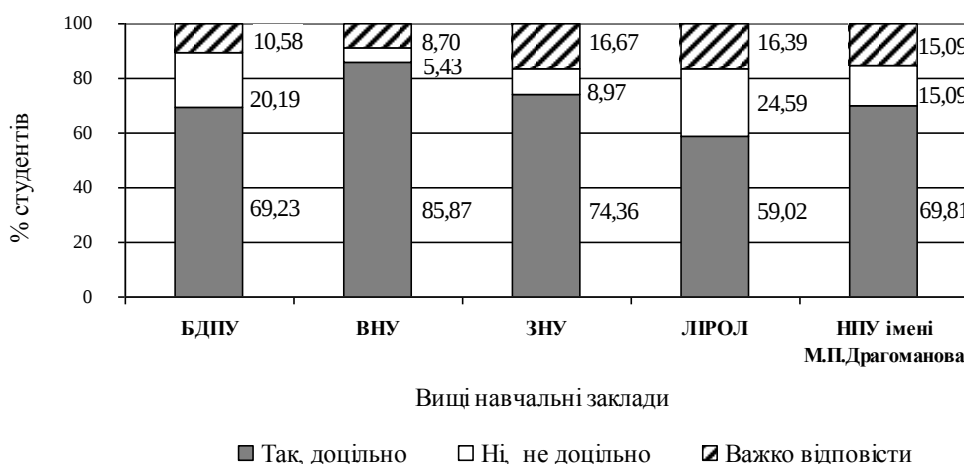


Рис. 1. Розподіл студентів, опитаних щодо їх думок про доцільність здійснення підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язберезувальних технологій у старшій школі (%)

Для реалізації педагогічного забезпечення формування готовності майбутніх учителів фізичної культури нами використовуються: спрямованість професійно орієнтованих дисциплін на вивчення проблеми впровадження здоров'язберезувальних технологій у навчально-виховну роботу загальноосвітніх навчальних закладів; уведення дисципліни за вибором «Здоров'язберезувальні технології у старшій школі»; активізація науково-дослідної роботи студентів у цьому напрямі; включення студентів в активну науково-практичну діяльність.

Розвиток досвіду студентів щодо впровадження здоров'язберезувальних технологій у процесі практичної діяльності зі старшокласниками здійснювався нами у процесі роботи Школи майбутнього вчителя фізичної культури, проведення ділових ігор, студентської наукової роботи, проведення практик і волонтерської діяльності у сфері здоров'язбереження.

Школа майбутнього вчителя фізичної культури розпочала свою діяльність у Луцькому інституті розвитку людини Університету «Україна», а потім, продовжила свою роботу у Приватному вищому навчальному закладі «Академія рекреаційних технологій і права». Мета діяльності Школи майбутнього вчителя фізичної культури полягала в наступному: ґрунтовне оволодіння інформацією щодо сучасного трактування здоров'я та здорового способу життя і знайомство з сучасними педагогічними технологіями щодо організації системи фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах. У діяльності Школи майбутнього вчителя фізичної культури пріоритетними були визнані такі основні цінності й принципи: демократії, справедливості та рівності, прозорості, гуманізму, інтегративності, науковості, законності й системності

Студенти на заняттях у Школі майбутнього вчителя фізичної культури, аналізуючи наукові джерела про стан здоров'я учнівської молоді,

переконавалися в тому, що існуюча концепція фізичного виховання є застарілою й потребує нового трактування щодо організації навчально-педагогічного процесу з фізичного виховання. Ми намагалися спрямувати увагу студентів на те, що вони повинні особистим прикладом заохочувати учнів старших класів до ведення здорового способу життя, використовуючи при цьому як традиційні, так і інноваційні освітні технології.

Студентам пропонувалося обговорити й надати власне тлумачення таких понять, як: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «відповідальне ставлення до здоров'я» тощо. У визначенні поняття «здоров'я» студенти акцентували увагу на тому, що, на їх думку, здоров'я – це фундаментальна потреба і право людини; це загальнолюдська й індивідуальна цінність; це процес, здатність і результат, яким є стан повного благополуччя в усіх сферах життєдіяльності; це системна якість, що характеризує цілісність людського буття й передбачає набуття особистістю життєвої компетентності, складовою частиною якої є вміння здійснювати контроль за чинниками здоров'я. Ми намагалися підкреслити важливість не тільки індивідуального здоров'я, а й суспільного, що обумовило виокремлення терміну «громадське здоров'я» як сукупного здоров'я людей, які проживають на певній території зокрема або в державі загалом. Підводячи підсумок виступам студентів, нами вказувалося на те, що в цьому контексті принципово іншого значення набуває ставлення до здоров'я індивіда, групи, громади й суспільства.

На заняттях у Школі майбутнього вчителя фізичної культури планувалася система заходів, пов'язана з вирішенням завдань щодо формування здорового способу життя учнів, підвищення рівня освіченості з цих питань батьків і всіх учасників педагогічного процесу.

Для підвищення рівня продуктивності роботи Школи майбутнього вчителя фізичної культури проводилися тренінги, які створювали можливості для самостійного напрацювання певної позиції учасника шляхом його активної участі в процесі керованої групової взаємодії. Значна увага приділялася проведенню ділових ігор, наприклад, ділової гри «Актуальні проблеми формування здорового способу життя учнівської молоді».

Високий рівень готовності майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язбережувальних технологій у старшій школі виявився під час підготовки та проведення конкурсу студентських наукових робіт на тему «Молодь за здорову націю». Метою цього конкурсу стала активізація науково-дослідної роботи студентів, пошук обдарованої студентської молоді та створення умов для її творчого зростання, формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури й виявлення рівня їх теоретичної і практичної підготовки до роботи в школі.

Вважаємо, що позитивним моментом у виступах було використання мультимедійних засобів, завдяки яким виступаючі студенти наочно демонстрували результати своїх досліджень (рис. 2).



Рис. 2. Фрагмент мультимедійної презентації студентів

Особлива увага нами приділяється проведенню педагогічної практики на 4 курсі. Її завданнями визначено: поглиблення й закріплення теоретичних знань із упровадження здоров'язбережувальних технологій, формування й закріплення навичок їх застосування на практиці; формування вміння аналізувати і творчо узагальнювати досвід передових спеціалістів галузі фізичного виховання та здоров'язбереження; організовувати і проводити пропагандистську роботу.

Завданнями індивідуальної роботи студентів стали: підготовка реферативного огляду сучасної наукової літератури відповідно до таких тем: особливості організації здоров'язбережувальної діяльності з учнями різного віку; використання інноваційних засобів оздоровлення професійної діяльності вчителів фізичної культури; особливості проектування здоров'язбережувального простору загальноосвітнього навчального закладу; педагогічна майстерність учителя фізичної культури.

Професійно значущим етапом у системі практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виступає волонтерська діяльність у галузі здоров'язбереження, яка постає первинною ланкою апробації готовності студентів до здоров'язбережувальної діяльності. Така діяльність передбачає участь, як у одноразових заходах, так і в тривалих програмах. Студенти-волонтери беруть участь в організації та проведенні оздоровчих заходів і програм, спрямованих на організацію змістовного відпочинку, формування здорового способу життя й загальне оздоровлення дітей та молоді. Серед них: для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку – оздоровчі заходи «Ігротеки здоров'я для дітей», «Веселі старті: будь здоровим»; для дітей середнього та старшого шкільного віку – психологічна гра «Друзі по телефону: розкажи свої проблеми», круглий стіл «Сучасне

розуміння здорового способу життя», оздоровча програма «Літні рекреаційні ігри»; для молоді – оздоровчий проект «Літо збирає друзів», обласний спортивний захід «Обласні рекреаційні ігри Волині», співorganizатором яких є Академія рекреаційних технологій і права. Студенти-волонтери є учасниками обласної оздоровчої програми «Оздоровлення хребта», спрямованої на профілактику остеохондрозу у школярів. Вони представляють Волинську обласну організацію товариства Червоного Хреста України і беруть участь в ініційованих товариством оздоровчих заходах, спрямованих на профілактику СНІДу, наркоманії, туберкульозу та ін.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Охарактеризовано особливості розвитку досвіду студентів щодо впровадження здоров'язберезжувальних технологій у процесі практичної діяльності зі старшокласниками. Вважаємо, що всі перелічені напрями діяльності, взаємно доповнюючи один одного й будучи складовою частиною навчально-виховного процесу, сприяють створенню необхідних умов для формування особистості майбутнього вчителя фізичної культури, здатного спрямувати свої зусилля на зміцнення та збереження здоров'я учнів старшої школи.

Перспективи подальших наукових розвідок – розробити навчально-методичний комплекс для ефективної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження здоров'язберезжувальних технологій у старшій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болотіна О. В. Особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оздоровчої роботи зі школярами спеціальної медичної групи у сучасних умовах вищої освіти / О. В. Болотіна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 17. – С. 6–11.
2. Демінська Л. О. Аналіз змісту й умов використання здоров'язберігаючих технологій у системі загальноосвітніх шкіл / Л. О. Демінська // Проблеми фізичного виховання та спорту. – 2000. – № 11. – С. 23–26.
3. Кравченко В. В. Формирование культуры здоровья у школьников на основе мотивированных дифференциально-интегральных оптимумов влияния педагогических факторов / В. В. Кравченко // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 2. – С. 100–104.
4. Микитюк О. Формування культури здоров'я студентів в умовах модернізації навчально-виховного процесу / О. Микитюк, О. Шиян // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2011. – № 2 (4). – С. 73–80.
5. Омеляненко В. Г. Шляхи оптимізації програми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури / В. Г. Омеляненко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт» : [збірник наукових праць] / за ред. Г. М. Арзютова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 14. – С. 79–81.
6. Панченко Г. І. Проблеми удосконалення підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання до організації та проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в загальноосвітній школі / Г. І. Панченко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2011. – № 11. – С. 86–90.

REFERENCES

1. Bolotina, O. V. (2010). Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do ozdorovchoi roboty iz shkoliaramy spetsialnoi medychnoi hrupy u suchasnykh umovakh vyshchoi osvity [Features of preparation of future physical education teachers for health-saving work with students of special medical group in modern conditions of higher education]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 17, 6–11.
2. Deminska, L. O. (2000). Analiz zmistu i umov vykorystannia zdoroviazberihaiuchykh tekhnolohii u systemi zahalnoosvitnikh shkil [The analysis of the content and terms of use of health-saving technologies in the system of secondary schools]. *Problemy fizychnoho vykhovannia ta sportu*, 11, 23–26.
3. Kravchenko, V. V. (2010). Formirovanie kultury zdorovia u shkolnykov na osnove motivirovannykh differentsyalno-integralnykh optimumov vliianiia pedahohicheskikh faktorov [Formation of health culture of schoolchildren on the basis of the motivated differential-integral optima of the influence of pedagogical factors]. *Fyzycheskoe vospytanye studentov*, 2, 100–104.
4. Mykytiuk, O., Shyian, O. (2011). Formuvannia kultury zdorovia studentiv v umovakh modernizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu [Formation of students' health culture in conditions of modernization of the educational process]. *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport*, 2 (4), 73–80.
5. Omelianenko, V. H. (2011). Shliakhy optymizatsii prohramy profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury [Ways of optimization of the program of professional training of future teachers of physical culture]. In H. M. Arziutova (Ed.), *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii № 15. «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury / Fizychna kultura i sport» Vyp. 14.* (pp. 79–81). K. : NPU imeni M. P. Drahomanova.
6. Panchenko, H. I. (2011). Problemy udoskonalennia pidhotovky maibutn'oho vchytelia fizychnoho vykhovannia do orhanizatsii ta provedennia fizkulturno-ozdorovchoi ta sportyvno-masovoi roboty v zahalnoosvitnii shkoli [Problems of improving the preparation of future teachers of physical education to organization and carrying out health-saving and mass sports work in the secondary school]. *Pedahohika, psykholohiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu*, 11, 86–90.

РЕЗЮМЕ

Дручик В. О развитии опыта студентов по внедрению здоровьесберегающих технологий в процессе практической деятельности со старшеклассниками.

В статье охарактеризованы особенности развития опыта студентов по внедрению здоровьесберегающих технологий в процессе практической деятельности со старшеклассниками.

Проанализированы мероприятия в системе профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры в области здоровьесбережения, а именно: работу Школы будущего учителя физической культуры, деловые игры, студенческую научную работу, педагогическую практику и волонтерскую деятельность в сфере здоровьесбережения.

Ключевые слова: подготовка, будущие учителя физической культуры, здоровьесберегающие технологии, практическая деятельность, старшеклассники, ухудшение здоровья, воспитательный процесс.

SUMMARY

Druchyk V. On the development of the students' experience on implementing health-saving technologies in practical activities with high school pupils.

This article describes the features of students' experience on implementing health-saving technologies in practice with high school pupils.

The measures in the system of future physical education teachers' training in the field of health-saving, namely the work of the School of the future physical training teacher, business games, students' research work, teaching practice and volunteer work in the field of health-saving are analyzed.

The purpose of the article is to disclose and justify the methodology of development of students' experience in the implementation of health-saving technologies in the process of practical activity with high school pupils.

In order to identify the current state of preparation of the future physical training teachers to the implementation of health-saving technologies in high school we conducted a survey of college students, which was attended by 465 people.

Analysis of responses indicates that a significant number of respondents (71.66 %) strongly believes that in modern times it is advisable to train future teachers of physical training to the introduction of health-saving technologies in high school and only 14.85 % students believe that it is not appropriate to prepare future teachers of physical education in this area.

To implement pedagogical support of formation of the future physical education teachers' health preservation we used technology in high school.

So the main result of future physical education teachers' training should be seen not only in the availability in graduates of fundamental knowledge in various fields of science, a high level of professional skills, but also a certain willingness to be a competitive person and take care of health-saving activities.

The features of students' experience on implementing health preservation technology in practice with high school pupils are the main goal of the study.

Prospects for further scientific research are seen in the development of a teaching system for efficient formation of the future physical training teachers' readiness to the implementation of health-saving technologies in high school.

Key words: training, future physical education teachers, health-saving technologies, practical activities, high school pupils, deteriorating health, educational process.